

KALENDARZE, IMIENNIKI, SŁOWNIKI I INNE, CZYLI O ŹRÓDŁACH WYBORU WSPÓŁCZESNEGO IMIENIA

Słowa tematyczne: tradycja i moda imiennicza, numerologia, kalendarze liturgiczne, słowniki imion

Co to właściwie jest imię?
[...]
Liczni uczeni różnych odcieni
Problem badali od korzeni.
Jeden to nawet zeszłej jesieni
Zrobił skorowidz wszystkich imieni.
Z odsyłaczami
I bibliografią,
Tak jak to tylko uczeni potrafią. [...]
I co? [...]
(Ludwik Jerzy Kern, W imieniu imienia, 2003)

Rodzice, wybierając imię dla dziecka, poszukują go w różnych źródłach. Dla jednych jest to tradycja rodzinna, zapisana w pamięci własnej lub krewnych, dla innych moda imiennicza, dostępna na stronach internetu, gazet czy innych mass mediów. Niektórzy korzystają z pomocy numerologa, astrologa, wróżki lub specjalnych aplikacji internetowych. Ważnym źródłem poszukiwania imienia są także książki, słowniki, kalendarze, imienniki, w których opisane jest ich pochodzenie, historia, a nawet cechy charakteru przypisane określönemu imieniu. Inni mają własne źródła i własne pomysły.

Imiona przodków stają się jednym z pierwszych źródeł imion¹. Dzieci otrzymują je „na cześć” dziadka, stryja, babci: „moja córka ma na imię po babci męża, mówimy na nią Sali, Salunia i Mea”² lub innych krewnych. Zazwyczaj dzieje się to wtedy, gdy sami rodzice noszą imiona krewnych. Imię po krewnych nie zawsze jest pierwszym imieniem. Prawdopodobnie nadanie dziecku własnego imienia

¹ Por. Bubak, Mrózek, 1983.

² <http://dyskusje.gwar.pl/szukaj/forum/salomea> (dostęp: 19 II 2017).

podkreśla więź między rodzicem a dzieckiem, może też poświadczać w jakimś sensie ojcostwo. Nadawanie dzieciom imion rodzinnych sygnalizuje naturalne powiązanie z krewnymi (Doroszewicz, 2013, s. 22–26). Dziś tendencja ta nie jest tak powszechna jak dawniej, a imiona, które nosili przodkowie, mogą wydawać się np. zbyt staromodne. „Samo imię ładne, ale kojarzy mi się z wiekową panią. Zdrobnienie Salcia — nie! Chciałybyście, żeby się tak do was zwracano np. «Pani Salciu»?”; mogą także przywoływać różne skojarzenia: „gdy powiedziałam w pewnym gronie (sześćdziesięcioletnich osób), że szalenie mi się podoba to imię, usłyszałam, że Salomea to imię ortodoksyjnej żydówki³ i żebym tak nigdy dziecka nie nazywała”. Czasami postrzegane są pozytywnie: „[...] mi kojarzy się tylko z moją babcią i żadna postać, czy literacka, czy historyczna, nie rozsławi tego imienia ni negatywnie, ni pozytywnie; *Salomea* bardzo mi się podoba. Szkoda, że widuję to imię tylko na nagrobkach⁴; [...] poza tym gusta się zmieniają. Mnie się tam zarówno Salcia, jak i Salomea podoba. Aby nadać imię, trzeba je «czuć»⁵”.

Przeciwieństwem tradycji jest moda imiennicza. Współcześni rodzice w wyborze imienia częściej kierują się właśnie modą i to ona decyduje o wyborze imienia dla dziecka.

Według psychologów „zmiany preferowanych imion [...], określane terminem mody pojawiają się zawsze w opozycji do aktualnego stanu rzeczy. Mają walor nowości, czegoś, czego wcześniej nie było” (Doroszewicz, 2013, s. 27). Przykładowo: jeśli rodzice często nadają swoim dzieciom imiona obcego pochodzenia, to wówczas możemy mówić o pewnym trendzie w modzie imienniczej. Na taką decyzję rodziców mogą wpływać nie tylko czynniki zewnętrzne, takie jak: edukacja, urbanizacja, zmiany w strukturze rodziny, mass media, ale także wewnętrzne mechanizmy mody, które przyczyniają się do stopniowych zmian imion w rankingach popularności. Jedną z cech mody imienniczej jest jej cykliczność. Polega ona na popularności imion staromodnych. Dzieje się to średnio po upływie 70 lat. W Polsce obecnie obserwuje się powrót do imion: *Jan*⁶,

³ „— Mnie na imię Salomea. Ale niechże pan sobie nie wyobraża, że jestem jaka tutejsza żydówka, bo się nazywam Brynicka i to z tych Brynickich, co dawniej mieli Mieranowice [...]”

— Ależ ja nic podobnego sobie nie wyobrażam! To jest bardzo ładne imię... — A rzeczywiście! ... — pokiwała głową z gorzkim politowaniem.

— Wszyscy się nadziwiłi nie mogą, że też takie imię można było nadać człowiekowi.

Salusia, Salcia — o Boże! — «Salcze»...

— *Salce* po włosku oznacza wierzbę. To ładne drzewo i ładna nazwa.

(S. Żeromski, *Wierna rzeka*, wolnelektury.pl)

⁴ <http://dyskusje.gwar.pl/szukaj/forum/salomea> (dostęp: 19 II 2017).

⁵ <http://dyskusje.gwar.pl/szukaj/forum/salomea> (dostęp: 19 II 2017).

⁶ W 1975 r., jak pisze J. Bubak, imię *Jan* w Krakowie „znajdowało się na dość odległej 22 pozycji” (1978, s. 179).

Stanisław, Antoni, Franciszek, Zofia, Maria, Antonina, które były popularne w pierwszej połowie XX w. Imiona te, choć znane, zostały na dłuższy czas zapomniane i w pewnym sensie są nowością w modzie wśród używanych obecnie *Oliwii, Amelii* czy *Nikoli*. Niektóre stare imiona straciły dawne konotacje i dziś odkrywane są na nowo (np. gdy noszą je popularni aktorzy czy piosenkarze). Imiona *Stas, Jaś, Franek* dziś brzmią inaczej niż wtedy, gdy nazywano nimi osoby ze starszego pokolenia. Imiona staromodne stają się więc modne. Modne stają się także imiona pochodzące z innych kultur, co jest wynikiem procesu globalizacji. Stąd w imiennictwie polskim mamy *Andżeliki, Roksany, Brajanów*, itp. (por. Doroszewicz, 2013, s. 27–47).

Imiona popularne są atrakcyjne tak długo, dopóki nie staną się zbyt popularne. Gdy osiągną zbyt dużą frekwencyjność, wówczas tracą wartość estetyczną i popularność (s. 99).

Potrzeba wyróżniania się albo podkreślenia swojej indywidualności jest dla niektórych rodziców powodem do poszukiwania imienia rzadko nadawanego, niezwykłego, nieznanego, czasami dziwaczного, np.: „A moje córki mają też niespotykane na ogół imiona: starsza to Pia Amanda, młodsza — Mia Martina”⁷.

Pewni rodzice znaleźli w japońskim komiksie fantastycznym bohatera o imieniu *Son Gohan* albo *Gohan* i postanowili nadać je dziecku. Poprosili jednak o opinię Radę Języka Polskiego. Imię to spotkało się z brakiem akceptacji. Jeden z członków tejże Rady, prof. Walery Pisarek, napisał:

Traktuję Pani list jako żart primaaprilisowy. Nie mogę bowiem wyobrazić sobie motywów nadania własnemu dziecku imienia *Son Gohan*, postaci z japońskiego komiksu fantastycznego. *Son Gohan* to wprawdzie osobnik obdarzony wielką siłą, ale będący pół człowiekiem, pół Saiyaninem. Saiyanie zaś — jak podaje Wikipedia — „zamieszkiwali planetę o nazwie Vegeta. [...] Charakterystyczny dla tej rasy jest ogon, dzięki któremu przy pełni księżyca osobnik tej rasy zmienia postać i przybiera formę olbrzymiej małpy nazywanej w mandze *Oozaru*. W tej postaci ich moc bojowa rośnie 10 razy. W celu powrotu do normalnego stanu można zrobić trzy rzeczy: poczekać, aż moc się skończy, odciąć ogon lub zniszczyć księżyc”. Kto by chciał, żeby jego dziecko miało coś wspólnego z kimś takim!⁸

Biblijne pochodzenie ma imię żeńskie *Noemi*, które rodzice chcieli nadać dziewczynce. W tym wypadku stanowisko zajęli antroponomaści z Pracowni Onomastyki IJP PAN w Krakowie. W opinii napisano, że ze względu na szeroki zakres użycia tego imienia w kręgu krajów kultury europejskiej, do których Polska należy, imię to może być także używane w naszym kraju.

⁷ „Słownik imion współcześnie w Polsce używanych” notuje imię *Pia* — 21 nosicielek, a także *Mia* — 1 nosicielka; zob. też http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,9134163,9134163,Najdziwniejsze_zestawy_z_jakimi_sie_spotkalyscie_.html (dostęp: 10 IV 2017).

⁸ http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1710:son-gohan&catid=76&Itemid=146 (dostęp: 21 IV 2017).

Inni rodzice, zafascynowani kulturą węgierską, wybrali dla dziecka imię *Szabóra*: „*Szabor* mnie aż tak nie zachwyca, ale *Szabóra* mi się spodobała. Lubię Węgry, Węgrów, więc i te imiona wywołują we mnie przyjemne, nieco węgierskie skojarzenia”⁹.

Obecnie bardzo popularnym źródłem poszukiwania imienia i dyskusowania na ich temat są fora dyskusyjne w internecie. Prowadzą je prawie wszystkie portale, większość wortalii (od ang. *vertical portal* „portal tematyczny”) i znaczna liczba ISP (Internet Service Provider)¹⁰. Działają na stronach różnych czasopism, uczelni, urzędów itp. Spotyka się także fora prywatne.

Przykładowo: na jednym z forów osoba poszukująca imienia dla dziecka zwraca się z prośbą o propozycje:

Daaawno mnie tu nie było, lata ale ciągle jesteście dla mnie wyznacznikiem tego, co się dzieje w imiennictwie polskim. Tak więc imię potrzebne dla dziewczynki, w kraju angielskojęzycznym, do nazwiska odprzedmiotowego typu Mańka, Wańka, Kańka. Rodzice o imionach polskich (ich wymowa jest zniekształcana lub używają odnośnika angielskiego), gust i stylistyka przeciętna [...]. Ciekawam waszych pomysłów. Mnie pasuje Karolina (wpis z 22 III 2017)¹¹.

Na forach poruszane są także inne tematy dotyczące wyboru imienia dziecka. Na przykład podawane są wskazówki, jak należy zharmonizować brzmienie wybieranego imienia z brzmieniem nazwiska, aby uniknąć kontrastu między „patetycznością” imienia a „prozaicznością” (potocznością) nazwiska. Jedna z forumowiczek pisze:

Nie chodzi o to, żeby rekompensować dziecku nieciekawe nazwisko jakimś wymyślnym imieniem [...]. Imię do nazwiska ma pasować. Co innego Kasia Baran, a co innego Larysa Baran [...]. A najgorsze, że dzieci nie mają żadnego wpływu na zbyt wybujałą „fantazję” własnych rodziców.

Dalsze wpisy to przykłady błędnych brzmień imienia z nazwiskiem: „miałam siostrę przelożoną, która nazywała się *Zenoida Kopytko*”; „najdziwniejszy zestaw, z jakim się spotkałem to śp. *Eulalia Fyndyrynda-Drzyzga*”; „codziennie mam do czynienia z danymi osobowymi: *Narcyz Szatan*, *Winnetou*¹² *Głowacki*, *Dolores Kapusta*”; „w szkole miałam nauczycielkę *Edeltraudę Śledzionę-Kielbasę*¹³.

Informację o imionach można spotkać także na blogach (z ang. *web log* „dziennik sieciowy”), który traktowany jest jako rodzaj medium komunikacyjnego. Czytelnicy mogą komentować notatki dziennika sieciowego lub pisać własne

⁹ <http://ludzie.gazeta.pl/dalania/0,0.html> (dostęp: 10 IV 2017).

¹⁰ Polski dostawca usług internetowych.

¹¹ http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,163618747,163618747,imie_dla_.html (dostęp: 10 IV 2017).

¹² Imię poświęcone w „Słowniku imion współcześnie w Polsce używanych” (1 nosiciel).

¹³ http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,9134163,9134163,Najdziwniejsze_zestawy_z_jakimi_sie_spotkalyscie_.html (dostęp: 10 IV 2017).

uwagi. Przykładowo, jedna z blogerek pisze: „Właśnie jestem na etapie poszukiwania imienia... Zostały mi dwa miesiące i nie umiem wybrać nic. Dobrze, że można chociaż poczytać, kto jakie wybiera, ażeby uniknąć większości, ale może też odgapić”¹⁴.

Pomocą w wyborze imienia bywa też numerolog. Ostatnio coraz częściej rodzice proszą o taką poradę (sprawdzają wibrację imienia). Na przykład:

Właśnie wczoraj dowiedzieliśmy się z mężem że będziemy mieli dziewczynkę [...] i jak do tej pory, nie mamy jeszcze wybranego imienia, termin porodu zbliża się szybkimi krokami [...]. Myśleliśmy o jakimś oryginalnym, a zarazem fajnym imieniu, wiadomo, to rzecz gustu — może mogłabyś coś doradzić, żeby numerologicznie współgrało z datą urodzin (lub okolicami tej daty) albo z miesiącem. Naprawdę jesteśmy w kropce, chociaż już kilkakrotnie przeglądałimy kalendarz. Z góry wdzięczna za pomoc cała nasza trójka. PS. Jeśli istotne jest nazwisko, to powiedz¹⁵.

Europejską numerologię zapoczątkował grecki filozof i matematyk Pitagoras z Samos. „Uważał, że wszystkie zjawiska zachodzące we wszechświecie, dostępne naszym zmysłom czy wykraczające poza ich możliwości poznawcze, możemy sprowadzić do wzorów liczbowych”¹⁶. Numerologią interesowali się także inni uczeni. Praktykowano ją zwłaszcza w okresie renesansu. Kościół podważył jednak wiarygodność numerologii i nie uprawiano jej aż do XIX w.¹⁷

Dzisiaj numerologia pitagorejska pomaga na podstawie daty urodzenia wybrać takie imiona, aby zapewniały dobry życiowy start, a w konsekwencji — pomyślność. Według numerologów energia pochodząca z imion i nazwisk bierze się z cyfr, które opiekują się określonymi literami, np.: A, J, S opiekuje się 1 (jedynka); B, K, T — 2; C, L, U — 3; D, M, V — 4; E, N, W — 5; F, O, X — 6; G, P, Y — 7; H, Q, Z — 8; I, R — 9. Literom *q*, *e*, *ć*, *z* odpowiadają litery *a*, *e*, *c*, *z*.

Przykładowo: rodzice bliźniąt (chłopca i dziewczynki) wybrali dla nich imiona *Paweł* i *Natalia*. Według numerologa imiona te „nie spełniają wymogów idealnego startu”, więc proponuje dodać dzieciom drugie imiona, by wartość numerologiczna obu imion i nazwiska była równa liczbie 1. Propozycja ta wynika stąd, że liczba ich „drogi życia” to „jedynka”. Można to obliczyć w następujący

¹⁴ <http://www.gorny.edu.pl/blog/?p=160#comments> (dostęp: 23 IV 2017).

¹⁵ http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,14955454,14955454,numerologiczne_znaczenie_imion.html (dostęp: 10 IV 2017).

¹⁶ Najstarsze zapiski numerologiczne pochodzą prawdopodobnie z około 2500 r. p.n.e., z Sumeru oraz z Egiptu. Dalsze ślady prowadzą do Babilonu, Fenicji, Indii, Chin, a także do innych cywilizacji: Majów i Azteków. Każda z tych cywilizacji wiele wniosła w jej rozwój. Za kolebkę numerologii uznaje się jednak Chiny (por. <https://magia-liczb.jimdo.com/klasa-i/historia-numerologii/>; dostęp: 8 IV 2017).

¹⁷ W okresie średniowiecza numerologia była zakazana, ale zajmowano się nią w zakonach i bractwach. Była zgłębianą przez kabalistów jako gematria — sztuka obliczania liczbowych odpowiedników słów (<https://magia-liczb.jimdo.com/klasa-i/historia-numerologii/>; dostęp: 8 IV 2017).

sposób: dzieci urodziły się 8 III 2015 r., a sumując te cyfry ($8 + 3 + 2 + 0 + 1 + 5 = 19$; $1 + 9 = 10$; $1 + 0 = 1$) otrzymujemy jedynkę.

Numerologiczną wartość imienia i nazwiska *Paweł Żurawski* przelicza się w następujący sposób (kolejne litery mają wartość): $7 + 1 + 5 + 5 + 3 + 8 + 3 + 9 + 1 + 5 + 1 + 2 + 9 = 59$, a $5 + 9 = 14$, dalej: $1 + 4 = 5$. Aby „liczba drogi życia” (jedynka) była równa wartości imion i nazwiska, *Paweł* powinien otrzymać drugie imię o wartości 5, np.: *Dawid, Grzegorz, Radosław*. Wartość z pierwszego imienia i nazwiska (5) oraz 5 z drugiego imienia dają w sumie 10, czyli $1 + 0 = 1$.

Podobnie będzie w przypadku siostry Pawła, *Natalii Żurawskiej*, której wartość numerologiczna imienia i nazwiska wynosi 7 ($5 + 1 + 2 + 1 + 3 + 9 + 1 + 8 + 3 + 9 + 1 + 5 + 1 + 2 + 9 = 61$, $6 + 1 = 7$). Drugie imię *Natalii* powinno brzmieć np. *Brygida, Agnieszka, Zofia* — każde z tych imion ma wartość 3. Wartość imienia i nazwiska (7) oraz wartość drugiego imienia (3) dają liczbę 10 ($1 + 0 = 1$), równą „liczbie drogi życia”, czyli jedynce. Z rad numerologa wynika, że wybierając imię (lub imiona) dla dziecka należy uwzględnić takie, które w połączeniu z nazwiskiem dawałyby wartość numerologiczną równą „liczbie drogi życia”. To zapewni dziecku nie tylko dobry start życiowy, ale także energię niezbędną do pokonywania trudności¹⁸.

Numerologowie uważają, że nadawanie dzieciom imienia po rodzicach lub dziadkach (i innych krewnych) nie przynosi szczęścia. Motywują to występowaniem w poprzednich pokoleniach różnych chorób, złych nawyków, cech itp. Nawet jeśli tak się nie dzieje, to uważają, że każdy człowiek ma inną „lekcję do odrobienia” w życiu. Radzą, aby nowy członek rodziny rozpoczynał życie z własnym wzorcem energetycznym ukrytym w imieniu.

Niektórzy rodzice, jak wcześniej wspomniałam, korzystają także z aplikacji internetowych, które pomagają w wyborze imienia. Przykładowo: po podaniu imion rodziców (*Anna, Janusz*), nazwiska (*Kwiatkowski*), które będzie nosiło dziecko oraz daty urodzenia (3 kwietnia 2017 r.) i płci (chłopiec) pojawia się propozycja imienia (lub imion). Dla podanych tu (fikcyjnych) danych będzie to imię *Urban*. Obok czytamy jego wartość numerologiczną (2 — wibracja liczby), pochodzenie, a także znaczenie i charakterystykę imienia¹⁹.

Źródłem imion są także kalendarze liturgiczne²⁰. Jednym z ważniejszych powodów ich tworzenia jeszcze w czasach nowożytnych było ustalanie dat świąt,

¹⁸ Przykład pochodzi z „Gwiazdy Mówią” (nr 41/2015, G. Radzińska [numerolog], Jak wybierać imiona dla dzieci?), <http://www.astromagia.pl/numerologia/abc-numerologii/9018-jak-wybierac-imiona-dla-dzieci/> (dostęp: 9 IV 2017).

¹⁹ http://magiaimion.pl/znaczenie_imion/323/Urban-znaczenie-imienia (dostęp: 12 IV 2017).

²⁰ Kalendarze liturgiczne mają katolicy, prawosławni oraz unicy. Nie używają ich ewangelicy, ponieważ odrzucili kult świętych. Imiona umieszczone w tym kalendarzu nosiły osoby beatyfikowane oraz kanonizowane, por. Breza, 2014, s. 12.

postów, ofiar itp., a redagowali je kapłani. W połowie XVIII w. filozofowie nadali im charakter świecki. Świętych i męczenników zastępowano bohaterami walk. Pierwszy taki kalendarz opublikowano we Francji w 1772 r. Kalendarze świeckie nie były nigdy powszechnie używane. Obok nich stale redagowano kalendarze religijne, zwłaszcza liturgiczne.

W Polsce świeckie kalendarze powszechnego użytku zaczęto wydawać na początku XX w., lecz informacje dotyczące imion pochodziły z kalendarzy kościelnych. Początkowo nie aktualizowano imion w owych kalendarzach. Z czasem liczba imion świętych doszła do 770. Taki stan trwał do połowy XX stulecia. Dopiero Wojciech Sawicki, jeden z autorów najpopularniejszych kalendarzy, usunął część imion już nieużywanych i tych, które często się powtarzały. W zamian dołączył około 200 imion, takich jak: *Aneta, Maja, Wioletta, Maryla, Klaudia, Sobiesław, Lech, Bohdan, Ronald*, tworząc w ten sposób bazę imion. Niektóre z nich nie miały odpowiedników wśród imion świętych patronów²¹.

W sieci pojawił się internetowy „Wielki kalendarz imion”²², który zawiera obszerny, encyklopedyczny zasób imion. Zebrano w nim 3629 imion wraz z datami imienin z ostatnich 40 lat, z około 100 popularnych kalendarzy papierowych i internetowych oraz 11 283 imion razem z datami dotyczącymi świętych patronów ze wszystkich możliwych dostępnych źródeł w internecie. Kolorami zaznaczono popularność imion. Kalendarz ten adresowany jest do użytkowników polskich, mniejszości narodowych, a także do osób mieszkających za granicą. Można w nim znaleźć imiona pochodzenia słowiańskiego, a także wschodniosłowiańskiego, greckiego, łacińskiego, germańskiego i in.

Spisy imion znajdują się także w imiennikach. Portal Imiennik.net przedstawia imiona tradycyjne, klasyczne, zapomniane, ale także te, które są obecnie na szczycie list popularności (w 2016/2017 r.: *Zuzanna, Julia, Lena, Antoni, Jakub, Szymon*). Przy opisie każdego z imion wymienione są także znaki zodiaku, dla jakich preferowane jest dane imię. Według sugestii twórców portalu „dzięki temu można uniknąć wzmocnienia negatywnych cech charakteru, jakie niesie ze sobą znak zodiaku poprzez nadanie odpowiedniego imienia”. Przykładowo: najlepszym imieniem dla dziecka płci męskiej spod znaku Byka lub Barana będzie imię *Piotr*, dla dziewczynki spod znaku Raka dobrym imieniem będzie *Anna*. Tu także mamy całe zestawy zdrobnień tego imienia: *Andzia, Aneczka, Ania, Anusia, Anka, Anula, Anusza, Ańdzia, Hania*, a także *Ancik, Anelka, Anulas, Hanutka*. Łatwo i szybko można również sprawdzić na wykresie, w jaki sposób zmieniała się popularność danego imienia w ostatnich latach (2008–2014)²³.

²¹ http://www.wikalim.republika.pl/0003_infkal.html (dostęp: 29 IV 2017).

²² http://www.wikalim.republika.pl/0002_wki.html (dostęp: 29 IV 2017).

²³ <http://imiennik.net/imie-anna.html> (dostęp: 29 IV 2017).

Tradycyjnie imię można także wybrać ze słowników w wersji papierowej. Proponują one zestawy imion często wraz z etymologią, datami imienin i innymi wiadomościami na ich temat. Autor jednej z książek, Marek Skierkowski (1995), przedstawia imiona wraz z ich charakterystyką, opierając się na przedwojennych materiałach dotyczących zaobserwowanych współzależności pomiędzy imieniem a charakterem i zachowaniem człowieka. Autor umieścił także kolor, odpowiadający danemu imieniu, i zwierzę zbliżone „charakterem” do nosiciela. Dodał też krótkie żywoty świętych patronujących imieniu w chrześcijańskiej tradycji. Słownik podzielony jest na dwie części, z których jedna zawiera imiona męskie, druga — żeńskie. Jednym z żeńskich imion, które tu się pojawia, jest *Maria* (s. CX). Czytamy, że etymologia tego imienia nie jest do końca poznana. Prawdopodobnie imię to, o pierwotnym brzmieniu *Miriam*, *Maryam*, wywodzi się z języka hebrajskiego i wiąże się z akkadyjskim słowem *mariam* ‘napawać radością’. Może także pochodzić od egipskiego *meri-jam* ‘ukochana przez Boga’. Następnie opisane są cechy charakteru, przyporządkowane imieniu: „Maria jest kobietą bardzo odpowiedzialną, niezwykle troskliwą o dom i rodzinę; zawsze można polegać na jej słowie i obietnicy; jest bardzo rozsądna o wielkiej intuicji i znajomości ludzkiej natury; lubi spokojne życie, przebywanie na łonie natury i ciekawe podróże z kimś bliskim”. Dalej autor wspomina o patronce imienia — *Marii*, matce Jezusa, oraz cytuje kilka przysłów: „Jaś Marysi buty kupił i odebrał, jak się upił” albo „Każda Maryna może mieć syna”. Opis imienia uzupełniają: obcojęzyczne odpowiedniki: łac. *Maria*, ang. *Mary*, franc. *Marie*, dni imienin oraz kolor odpowiedni dla tego imienia — niebieski i zwierzę — gołębica. Taki zestaw wiadomości dotyczący przykładowego imienia daje wyobrażenie nie tylko o samym imieniu, ale także ma w intencji autora kreślić sylwetkę osoby, która to imię będzie nosiła.

Innego rodzaju słownikiem jest wydany przez K. Rymuta (1995) „Słownik imion współcześnie w Polsce używanych”. Ma on charakter poznawczy, naukowy, informuje, jakie imiona używane były w Polsce w określonym czasie i w jakiej formie językowej. Opracowano go na podstawie materiałów Rządowego Centrum Informatycznego PESEL, według stanu banku danych z kwietnia 1994 r. Zawiera alfabetyczny wykaz imion polskich obywateli (otrzymują je osoby pochodzące z wielu państw i narodów, a także wyznające różne religie). Imiona zaopatrzone są także w informację o frekwencji ogólnej oraz według ówczesnego podziału na województwa (49). Oprócz tej informacji podana jest także ogólna frekwencja imienia w kolejnych dziesięcioleciach przed 1920 r. Przykładowo: imię *Izaura* opatrzone jest zapisem: → 90:32, → 94:6. Oznacza to, że imię to nadano w Polsce w latach osiemdziesiątych XX w. 32 dziewczynkom, a w latach 1991–1994 tylko 6 razy. Częstość użycia imienia wskazuje na jego popularność, czas pojawienia się i frekwencja natomiast pokazują, czy przybyło do Polski wraz z modą imienniczą.

Oprócz wymienionych tu już różnych źródeł istnieje także wiele prac językoznawczych (monografii, słowników, artykułów) poświęconych imionom. Chcę tu wymienić m.in. prace Marii Malec²⁴, której zainteresowania naukowe koncentrowały się przede wszystkim wokół imion. „Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych” (Malec, 1971) to przegląd imiennictwa dwuczłonowego zachowanego w źródłach z XI–XV w., z rekonstrukcjami imion z nazw miejscowych. Badania nad problematyką imion przynosi też praca „Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych” (Malec, 1982). Autorka omawia tu derywację od imion dwuczłonowych, polegającą na skręcaniu podstawy słotwórczej i użyciu odpowiednich przyrostków. W 1994 r. ukazała się następna monografia tej autorki pt. „Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce”, zawierająca przegląd używanych w średniowieczu imion chrześcijańskich obcego pochodzenia. Imiona te zostały w większości objaśnione etymologicznie, badaczka wskazała również możliwe pośrednictwa w zapożyczeniu oraz motywację hagiograficzną. „Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego” (Malec (oprac.), 1995) to druga (autorska) część „Słownika etymologiczno-motywacyjnego staropolskich nazw osobowych”. Jak wyjaśnia we wstępie Maria Malec, słownik ten „daje objaśnienia językowe i motywację hagiograficzną imion chrześcijańskich występujących w «Słowniku staropolskich nazw osobowych» oraz ukazuje w poszczególnych hasłach różnorodność form podstawowych: jednego imienia i całe bogactwo derywacji słotwórczej” (s. XII). Kolejną pracą tejże autorki jest książka „Imię w polskiej antroponimii i kulturze” (Malec, 2001)²⁵. Określona tu zostaje pozycja imienia wśród innych nazw osobowych: nazwiska i przydomki. Interesujące są także artykuły M. Malec o imionach ochronnych (apotropeicznych): „Początki słowiańskich imion w formie imiesłowów biernych” (Malec, 1998), „Najdawniejsze polskie imiona apotropeiczne” (Malec, 1999).

O imionach pisali także poeci. W 1926 r. wydany został tom wierszy „Portrety imion” Kazimierzy Iłakowiczówny. Zawiera on poetycko-magiczne charakterystyki stu najpopularniejszych polskich imion. Według poetki imiona są pewnego rodzaju talizmanami, które dają ludziom siłę i osobowość. Czasem gwarantują pomyślność, czasem przekleństwo, innym razem komplikują życie. Na przykład o *Marii* Iłakowiczówna pisze:

Maria

Noszone zwykle niebacznie w przebraniu Maryli,
Marychny, Marysi i Mani,
Imię to jest jak rzadkie zaklęcie, którego użyć umieją
Tylko wybrani.
Zwykle spoczywa w kącie jak drogocenny pierścień

²⁴ Zob. też Malec, 2008.

²⁵ Tu także obszerna literatura dotycząca imion.

W izbie głupkowatego nędzarza.
 Zauważyliście ? Imię to dzwoni w powietrzu jak struna
 Trącona, gdy się je przy różańcu powtarza.
 Ach, okryć się nim jak płaszczem, gdy się jest
 Dominikiem, Tomaszem lub Katarzyną!
 Ach, trzymać się go jak ręki anielskiej, aż najgorsze
 dni młodości zuchwałej miną.
 Ach, mieć odwagę nosić je jak koronę, choćby
 z gwoździ żelaznych lub cierni splecioną,
 zasłaniać się nim... Iść obok niego we dni i noce, jak
 pod najsilniejszej straży osłoną.
 [...].

Imionom poświęcono wiele prac. Piszą o nich nie tylko językoznawcy, ale także psychologowie, historycy, socjologowie, teolodzy, antropolodzy i inni. Niniejszy artykuł zawiera przegląd wybranych źródeł, z których rodzice mogą czerpać imiona, aby nadać je swoim dzieciom. Omówione tu źródła wskazują, że wiedza na temat imion jest różnorodna i ogromna. Najważniejsze jest jednak to, „aby rodzice nadali młodemu człowiekowi imię będące w zgodzie z jego naturalnym rytmem życia i aby działało budująco na jego psychikę” (Skierkowski, 1995, ze wstępu).

LITERATURA

- Breza, E. (2014). Zalety imionami ludzi. Gdańsk: Wyd. Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego.
- Bubak, J. (1978). Imiona modne. *Onomastica*, XXIII, s. 177–182.
- Bubak, J., Mrózek, R. (1983). O współczesnych motywach wyboru i popularności imion. *Rocznik Cieszyński*, IV–V, s. 151–164.
- Dorożewicz, K. (2013). Z imieniem przez życie. Psychologiczne aspekty imion ludzkich. Warszawa: Scholar.
- Hałkiewiczówna, K. (1983). Portrety imion. Poznań: Wyd. Poznańskie.
- Kern, L. J. (2003). Imiona nadwiślańskie. Kraków: Wyd. Literackie.
- Malec, M. (1971). Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych. Wrocław [itd.]: Ossolineum.
- Malec, M. (1982). Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych. Wrocław [itd.]: Ossolineum.
- Malec, M. (1994). Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce. Kraków: IJP PAN.
- Malec, M. (1998). Początki słowiańskich imion w formie imiesłowów biernych. W: J. Rusek, W. Boryś (red.), *Prasłowiańszczyzna i jej rozpad*. Warszawa: Energeia, s. 305–312.
- Malec, M. (1999). Najdawniejsze polskie imiona apotropeiczne. *Acta onomastica*, XL, s. 124–130.
- Malec, M., (2001). Imię w polskiej antroponimii i kulturze. Kraków: DWN.
- Malec, M., (2006). Wkład krakowskiego językoznawstwa polonistycznego do nauki o imionach osobowych, *LingVaria*, I, nr 1, s. 127–137, <http://www.lingvaria.polonistyka.uj.edu.pl/documents/5768825/2004f917-53d3-47c7-a644-9fc1df035a24> (dostęp: 29 IV 2017).

- Małec, M. (oprac.) (1995). Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego. Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, red. A. Cieślíkowa, M. Małec, K. Rymut. Cz. 2. Kraków: Wyd. IJP PAN.
- Rymut, K. (wyd.) (1995). Słownik imion współcześnie w Polsce używanych. Kraków: IJP PAN.
- Skierkowski, M. (1995). Księga imion. Wrocław: FOX.

- <http://dyskusje.gwar.pl/szukaj/forum/salomea> (dostęp: 19 II 2017).
- http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,14955454,14955454,numerologiczne_znaczenie_imion.html (dostęp: 10 IV 2017).
- http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,163618747,163618747,imie_dla_.html (dostęp: 10 IV 2017).
- http://forum.gazeta.pl/forum/w,12924,9134163,9134163,Najdziwniejsze_zestawy_z_jakimi_sie_spotkalyscie_.html (dostęp: 10 IV 2017).
- <http://imiennik.net/imie-anna.html> (dostęp: 29 IV 2017).
- <http://ludzie.gazeta.pl/dalena/0,0.html> (dostęp: 10 IV 2017).
- http://magiaimion.pl/znaczenie_imion/323/Urban-znaczenie-imienia (dostęp: 12 IV 2017).
- <http://www.astromagia.pl/numerologia/abc-numerologii/9018-jak-wybierac-imiona-dla-dzieci> (dostęp: 9 IV 2017).
- <http://www.gorny.edu.pl/blog/?p=160#comments> (dostęp: 23 IV 2017).
- http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1710:sonohan&catid=76&Itemid=146 (dostęp: 21 IV 2017).
- http://www.wikalim.republika.pl/0002_wki.html (dostęp: 29 IV 2017).
- http://www.wikalim.republika.pl/0003_infkal.html (dostęp: 29 IV 2017).
- <https://magia-liczb.jimdo.com/klasa-i/historia-numerologii/> (dostęp: 8 IV 2017).

SUMMARY

CALENDARS, DICTIONARIES AND OTHERS — ON THE SOURCES OF CONTEMPORARY NAME-CHOICES

Parents looking for a name to give their child reach for many different sources. For some it can be a family tradition recorded in their own memory or their relatives, for others it is the name fashions available on the internet, in the newspapers, or in the various mass media. Sometimes help is also sought from a numerologist, astrologer, fortune-teller or specialised internet applications. Other important sources for finding a name are also books and dictionaries, where more information on origins, history or even the features of the name's character is given. There are individuals' own sources and ideas as well.

Key words: tradition and name fashion, name choices, numerology, liturgical calendars, dictionaries of first names